

Sabina Kerma
Osnovna šola
Koroška Bela
Jesenice

Opismenjevanje v prvem razredu

Povzetek: V šolskem letu 2011/12 je začel veljati nov učni načrt, po katerem naj bi opismenjevanje potekalo prek celotnega 1. vzgojno-izobraževalnega obdobja oz. naj bi se sistematična obravnava črk začela že v 1. razredu, če imajo učenci razvite predopismenjevalne zmožnosti. V zvezi s tem smo s sodelavkami izvajale različne dejavnosti, s katerimi smo sledile ciljem opismenjevanja. Razvijale smo zmožnosti pri grafomotoriki, vidni in slušni zaznavi, orientaciji ... Upoštevale smo učenčeva individualna znanja in smo izvajanje prilagodile individualnim načrtom. Z igro so se otroci naučili črk, branja in pisanja. **Gljučne besede:** 1. vzgojno-izobraževalno obdobje, predopismenjevalne zmožnosti, začetno opismenjevanje, obravnava črk, branje, pisanje. **Abstract:** In 2011/2011 a new syllabus defined literacy development as an on-going process in the first cycle of the primary school. In case children acquired pre-literacy skills, they can start with the systematic alphabet acquisition in the first grade. In order to reach this objective, we carried out different activities. We took into consideration the graphomotor skills, audio visual perception, orientation; students' individual knowledge ... The instruction was adapted to the individual plans. Children acquire the alphabet, learn to read and write through game. **Key words:** learning cycle, pre-literacy skills, beginner literacy, alphabet acquisition, reading, writing

S posodobitvijo učnih načrtov smo se učitelji razrednega pouka znašli pred novim izzivom. Opismenjevanje v 1. VIO (vzgojno-izobraževalnem obdobju) naj ne bi potekalo na do sedaj veljavni način, ampak naj bi bilo individualizirano. S sistematično obravnavo črk lahko začnemo že v 1. razredu, če ima otrok ustrezno razvite predopismenjevalne zmožnosti. Z učenci, ki še nimajo razvitih ustreznih predopismenjevalnih zmožnosti, pa te razvijamo. Sama sem se znašla pred kar veliko dilemo, na kakšen način naj se tega lotim. Začela sem kot običajno vsako leto v 1. razredu. Izvajala sem dejavnosti grafomotorike, orientacije in fonološkega zavedanja. Nekje sredi decembra sem preverila, kakšno znanje že imajo učenci. Skupaj s sodelavkami smo preverjale naslednja področja:

- slušno prepoznavanje (prvi, zadnji glas, zlogovanje, glaskovanje),
- grafomotoriko,
- orientacijo,
- prepoznavanje črk, branje (črke, zloge, krajše besede, daljše besede, krajše povedi, daljše povedi),
- zapis (črk, krajših besed, daljših besed, krajših povedi, daljših povedi).

Za vsakega učenca posebej sem glede na razvite predopismenjevalne zmožnosti izdelala individualni načrt. Učenci so imeli različna predznanja. Nekateri niso poznali skoraj nobene črke, znali so le napisati svoje ime, nekateri so poznali vse črke, povezovali so jih že v zloge in poskušali brati, zapisovali so lažje besede (dvozložne, npr. hiša: soglasnik-samoglasnik-soglasnik-samoglasnik), nekateri učenci pa so že precej dobro brali in razumeli prebrano. Večina učencev, ki so že poznali črke, so razumeli prebrane povedi, so narisali, kar so prebrali, prebrali in razumeli so tudi slikopise, dve učenki pa sta prebrali in razumeli tudi že daljše besedilo v obliki zgodbe. Učenci, ki so že poznali črke, so znali tudi kaj napisati. Na podlagi predznanja učencev smo z vzgojiteljico in učiteljico v paralelnem razredu oblikovale tri skupine, v katerih so bili učenci obeh razredov. Nato smo načrtovale nadaljnje delo. Določile smo cilje, ki naj bi jih učenci dosegli ob koncu šolskega leta in hkrati zapisale tudi dejavnosti, s katerimi bomo te cilje poskušale doseči. Temu je sledil individualni načrt za učence. Za vsakega učenca smo pripravile obrazec, kjer smo imele zapisano njegovo predznanje, cilje in dejavnosti, ter tabelo, s katero smo sproti spremljale izvajanje dejavnosti, učen-

čev napredek in na koncu smo tudi vse skupaj preverile in ocenile. Vsa besedila smo izbirale iz delovnega zvezka Lili in Bine za opismenjevanje. Enkrat na teden so dejavnosti potekale v treh skupinah, v katerih smo utrjevale znanje, pridobljeno v celem tednu z obravnavo posamezne črke. Vsaka učiteljica je imela svojo skupino s prilagojenimi nalogami glede na znanje učencev. V eni uri smo izvajale samo po eno dejavnost, prioriteta nam je bila, da so res vsi učenci dobili možnost izvajanja dejavnosti. Ker so bile skupine manjše, je vsak učenec dobil priložnost, da je npr. bral na glas.

Modra skupina so bili učenci, ki so se s črkami srečali prvič. Z njimi smo se učile pisanja črk, jih navajale na vezavo v zloge in naprej v besede. Veliko smo delale tudi na fonološkem zavedanju. Roza skupina so bili učenci, ki so poznali že vse črke in jih poskušali povezati tudi v besede. Z njimi smo utrjevale tehniko branja in jih usmerjale v zapis besed. Brali smo besedila iz delovnega zvezka. Začeli smo z lažjimi vajami, kjer so zlogovali, potem pa so postopno brali besede, povedi in krajša ter daljša besedila.

Rumena skupina so bili učenci, ki so že tekoče brali. Z njimi smo delale zahtevnejše naloge, pisali so nareke, odgovarjali na vprašanja in reševali različne naloge v zvezi s prebranim besedilom. Ta način dela smo imele le eno uro na teden. Preostale dejavnosti so potekale ves teden med jutranjim krogom, pri športni vzgoji, med spreedom, skratka kjerkoli se je le dalo.

Preostale dejavnosti:

- **Abecedna knjiga (vzpostavljanje asociativne povezave črka-glas)**

Pred sistematično obravnavo črk smo učiteljice obesile na steno stavnico. Učenci so dobili za domačo nalogo, da prinesejo sličice na dano črko. V šoli smo pripravile večje liste, na katere smo napisale posamezno črko in učenci so sličice nalepili ob črko s prvim glasom njihove besede. Tako smo vse liste potem spele skupaj in dobili smo abecedno knjigo.

- **Sešite črke**

V enem tednu smo obravnavali le eno črko in ves teden smo dejavnosti povezovale z obravnavano črko. Mama enega izmed učencev nam je sešila vseh 25 črk abecede in z njimi smo vedno začinjali obravnavo črke. Vsak po-

nedeljek smo v jutranjem krogu spoznali novo črko. Izbrali smo si pozdrav, ki je vključeval obravnavano črko in se na dogovorjeni način vsako jutro pozdravljali. Ko smo že nekaj črk spoznali, smo pripravile torbico z abecedno knjigo, sešitimi črkami in zvezkom. Učenci so torbico s knjigo in črkami ob koncu tedna nosili domov. V zvezku so imeli napisane tudi naloge, da so se doma lahko igrali s črkami. Tako so iz sešitih črk sestavljali besede in sestavljene besede zapisali v zvezek. V abecedni knjigi so si izbrali črke. Na tistih črkah so metali kocko in sličico, na kateri se je kocka ustavila, so poimenovali, glaskovali ime stvari na sličici in povedali prvi in zadnji glas besede.

- **Kartončki**

Za vsako črko smo učiteljice pripravile kartončke s sličicami na eni strani in zapisom besede na drugi strani. Na tleh smo pripravile znak za črko/glas na začetku besede, črko/glas na sredini besede in črko/glas na koncu besede. Vsak učenec je potegnil svoj kartonček, pogledal sličico, povedal, kje se nahaja obravnavana črka/glas v besedi (na začetku, na sredini ali na koncu), in jo položil k praveму znaku na tla. Na drugi strani kartončka je lahko tudi v zapisu preveril, ali je pravilno razvrstil sličico glede na mesto glasu/črke v besedi. Vsako besedo smo potem še skupaj zlogovali in glaskovali ter prešteli, koliko glasov ima beseda.

- **Črke s telesom**

Vse črke smo poskusili prikazati tudi s telesom. Najprej smo »narisali« črko z roko, nato smo poskusili črko napisati s celim telesom, najprej vsak sam, nato še več učencev skupaj eno črko. Tudi pri športni vzgoji smo se igrali igro, kjer so učenci sami ali v skupinah »pisali« črke s svojimi telesi.

- **Črka znotraj in zunaj razreda**

Iskali smo stvari v razredu in zunaj razreda, ki imajo v besedi obravnavano črko. Učenci, ki so že znali pisati, so besedo zapisali na kartonček in ga pritrdili na izbrani predmet. Vedno smo tudi spremljali napise ob poti, razne reklame in brali, kaj piše. V naravi smo iskali čim več besed na obravnavano črko. Iskali smo tudi oblike in predmete, ki spominjajo na črko.

- **Igra v kotičku**

V bralno-pisalnem kotičku so se šli učenci razne igre s črkami. Tiskali so črke in s tiskanjem zapisovali besede. Postavljali so besede z magnetnimi črkami. Učiteljice smo poiskale različne družabne igre, kjer so se poigrali s črkami.

- **Učenje pisanja**

Tudi pisanja smo se učili skozi igro. Izbirali smo različne načine, s katerimi so učenci vadili poteze za črke. Tako smo pisali črke na hrbte sošolcev, v zdrob, s kredo na tablo, sestavljali črke iz kamenčkov, slamic ...

Zdaj smo že v drugem razredu. Moram reči, da sem imela ob začetku prvega razreda veliko pomislekov, kako in kaj z individualiziranim opis-menjevanjem. In zdaj, ob začetku drugega razreda, lahko rečem, da vsi učenci že berejo in pišejo. Več časa lahko namenimo branju in razumevanju prebranega, saj se nam ni več treba ukvarjati s samo obravnavo črk. Tudi učenci so zelo navdušeni in ponosni, da znajo brati in ves čas iščejo priložnost, da kaj na glas preberejo. In že gledamo naprej, saj nas prav kmalu čakajo male tiskane črke. ■

